

Görüşler - Okuyucu Mektupları

Opinion Papers - Letters

Özlu, Özenli, İlkeli Bir Kişilik: Özer Soysal

Özer Soysal'ı ilk kez 1960 Aralık ayında yakından tanıma olanağını buldum. Atatürk'ün öngörmesinden yıllarca sonra onun adı verilerek Erzurum'da kurulan Üniversitenin kitaplığının oluşturulmasında gönüllü olarak görev üstlenmişti. Ben de 27 Mayıs girişiminden sonra lisesinden diploma aldığım o kentten bu yeni kuruluşunun gelişmesine yardımcı olmayı görev saymıştım. Henüz üçüncü öğretim yılına başlamakta olan üniversitenin kitaplığında gördüğüm derme ve düzen, Prof. Dr. Adnan Erzi ile birlikte çalışan bu genç uzmana karşı içimde bir beğeni ve sevgi bağının oluşmasında başlıca etken oldu.

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi kitaplığının yeniden düzenlendiği 1970'li yılların başlarında ön sıralarda görünmekten kaçınan Özer Soysal'ın öneri ve değerlendirmeleri ile yönlendirici olan tutumu ve kişiliği sevgimi saygıya dönüştürdü.

Bu nedenlerle 1978'de Kültür Bakanlığı Müsteşarlığı görevini üstlendiğimde, kendisinden bakanlığa bağlı kütüphanelere etkinlik kazandırılması sorununda yardımcı olmasını diledim. Böylece başlayan ve 1979 Aralık ayına kadar süren Özer Soysal'ın Kütüphaneler Genel Müdürlüğü, bakanlığın en eski ve yaygın birimi olan kütüphaneler için bir atılım ve yeniden yapılanma dönemi niteliğini kazandı.

O dönemdeki başlıca düzenleme ve uygulamalar şöyle sıralanabilir:

1. Bakanlığın izleyeceği kalıcı ve çok yönlü kültür siyasasını saptayabilmek için üyelerinin çoğunluğu bakanlık dışındaki uzmanlardan seçilen bir **Kültür Yüksek Kurulu** oluşturulurken, bu doğrultuda birimlere etkinlik kazandıracak ilkeleri ve programları belirlemek için de çeşitli yarkurullar kurulmuştu. Bu arada alanla ilgili çalışmalarlarıyla tanınan üyelerden oluşan bir **Kütüphanecilik Yarkurulu** da kurulmuştu. Genel Müdürlüğün hazırladığı bilgiler ve belgeler ışığında yarkurulda öncelikle sorunlar tartışılmakta ve çözüm

- yolları ile uygulamada gözetilecek ilkeler, yasalarda ya da yönetmeliklerde yapılması gereken değişiklikler belirlenmekteydi.
2. Yetkili ve sorumlu yönetici olarak Özer Soysal'ın öncelikle şu ana ilkeyi gözettiği belli oluyordu: Kütüphanecilik bir uzmanlık alanıdır. Bu nedenle kütüphane hizmetleri, her kesimden her kişinin yapabileceği bir iş, kütüphaneler de geri hizmete alınanların ya da sürgün edilmek istenen memurların yığıldığı bir yer değildir. Bu ilkeyi de ilk aşamada bakanlık içinde yaygınlaştırmak gerekir.
  3. Kütüphanecilerin düzenlenecek seminerler ve hizmet içi eğitimlerle eksikliklerini gidermeye, bilgilerini tazelemelerine önem verilmelidir.
  4. Devlet personelinin sınıflandırılmasında **Kültür Hizmetleri** adıyla yeni bir dalın ayrılmasına çalışılırken bakanlık içinde bir **Uzmanlık Yönetmeliği** de yürürlüğe konulmuştu. Kütüphanecileri de kapsayan bu yönetmeliğin uygulanmasına da geçilmiş, yapılan değerlendirmelere göre kimi kütüphanecilere **uzman** ve **uzman yardımcısı** sanları verilmişti.
  5. Kütüphanelerin yılların gerisinde kalmış dermelerini yenileştirmek, her kesimden ve her alandaki okuyucuyu çeken çeşitli yapıtlarla zenginleştirilmesini amaçlayan bir kampanya başlatılmıştı. Bu çerçevede kitap seçme/ satın alma yönetmeliğinde gerekli değişiklikler yapılmış ve kütüphane müdürlüklerine yerel gereksinmelere göre kitap alma olanağı verilmişti.
  6. Günün koşullarına yanıt vermeyen **Derleme Yasası**'nın değiştirilmesi için gerekli incelemeler yapılmış ve bakanlıkların görüşlerine sunulacak yeni bir tasarı hazırlanmıştı.
  7. Kütüphane araç ve gereçlerinde birlikteliği, dolayısıyla tasarruf sağlamak ve birimler arası yardımlaşmayı kolaylaştırmak için gerekli incelemeler yapılmış, ölçütler saptanmış ve uygulamaya da geçilmişti.
  8. Kütüphanelerin okuyucu hizmetleri yanında, konferans, sergi, konser vb. etkinlikler düzenlemeleri için gerekli uyarılarda bulunulmuştu.
  9. Ülke düzeyinde dağınık olan yazma eserlerin İstanbul, Ankara, Bursa ve Konya gibi belirli merkezlerde toplanması gerekli görülmüştü. Bunu gerçekleştirebilmek için sözkonusu illerde uzmanlardan oluşan komisyonlar kurulmuştu. Konya'da da bir yazma eserler kitaplığının yapımına başlanmıştı.

10. Yazma eserlerin bilimsel ve eksiksiz bir kataloğunu hazırlamak için *Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu* (TÜYATOK) adı verilen projenin uygulanmasına geçilmişti. İsmet Parmaksızoğlu'nun başkanlığını yürüttüğü ana komisyonun çalışmaları sonunda kataloğun ilk fasikülü de bastırılmıştı.

Artık yakın çalışma arkadaşım olan Özer Soysal'ın, görevine bağlı, bilgili, bilinçli ve belli ilkelere bağlı bir uzman olmanın yanında kılı kırk yaran bir araştırmacı olduğunu da görmüştüm. Hele 1980'li yıllardan sonra yakından izlediğim 2 incelemesi, kendisinin ne denli titiz bir bilim araştırmacısı olduğunu göstermektedir. *Geriye Dönük Türk Bibliyografyası'nda bir öncü kaynak olarak Joseph v. Hammer Purgstalla* adlı incelemesi (1994) uzun soluklu, sabırlı bir çabanın ürünüdür. Hele yıllardır sürdürdüğü *Türk Kütüphaneleri Tarihi* adlı araştırması, hiç kuşkusuz kendisi ve kütüphaneciliğimiz için bir başyapıt olacaktır. Basılı yapıtlar dışında, bir dipnottan ya da bir vakıf ve tapu kaydından yola çıkarak yıllar öncesinde varolan ya da varolduğu sanılan kitaplığın yerini, planını, işleyişini saptayabilmek için hiçbir özveriden kaçınmayarak yurt içinde ve dışında sürdürdüğü incelemeler, geziler, yazışmalar, "Eyüp sabrı" diye nitelendirilebilecek bir titizliğin yansımasıdır. İlkelerinden ve kişiliğinden asla ödün vermeyen Soysal, bu ana yapıtına kendisi beğendiği anda noktayı koyacaktır.

Onun, henüz yaş sınırı gelmeden emekliliğini istemesi de kişiliğinin bir sonucudur. İnandıkları doğrultusunda kendisine nice sağlıklı yıllar...

Şerafettin Turan

Düzeltilme

Türk Kütüphaneciliği, 1987, 11 (2): 88-95'de yayımlanan Prof. Dr. Özer Soysal'ın "Yasa Olgusu ve Kütüphane Kurumu" adlı makalesinde bazı dizgi hataları olmuştur.

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğru	Eklenen
89	11	hizmeti'ne de	hizmeti'ne	
89	13			...(eşitliği ve) bu ilke'nin...
91	1	kişiliğ	kişiliği	
91	8	-duğunu	-duğu	
91	8	vurguladıktan	vurgulandıktan	
91	13	muhhtar	muhtar	
91	16	-sesesi	sese	
92	8	yayımlanmıştır.	yayınlanmıştır.	
92	11	müüesese	müessesese	
92	12	ehemniyette	ehemmiyette	
93	8	Madde	madde	
94	22	konu	konuda	

Düzeltilir, özür dileriz.